

Željka Nikolov

Uloga obrazovanja u razvijanju kulture ljudskih prava

Planirani ciljevi časa:

- Upoznavanje učenika o postojanju povezanosti ljudskih prava i ulozi obrazovanja u razvijanju kulture ljudskih prava,
- Ukazivanje njihove univerzalnosti,
- Promovisanje poštovanja, odgovornosti i zainteresovanosti za ljudska prava.

Zadaci:

- Bliže određenje pojma ljudskih prava
- Ukazivanje na značaj ljudskih prava za svakog pojedinca
- Prepoznavanje teme ljudskih prava i ulozi obrazovanja u razvijanju kulture ljudskih prava

Materijal za rad:

- Lista ljudskih prava (Prilog br. 1)
 - Prikazivanje videa u prilogu o ljudskim pravima / deo razlika između prava i želja
-

OPIS AKTIVNOSTI:

Uvodni deo:

(Okvirno vreme planirano za obradu: 15 minuta)

Očekivani ishodi rada: da učenici kroz uvodnu aktivnost shvate pojam ljudskih prava, razlike između prava i želja.

Nastavnik/ca u uvodnom izlaganju podseća učenike da su se u osnovnoj školi bavili dečjim pravima, i da su tada bili usmereni na Konvenciju o pravima deteta. U radionicama koje slede baviće se ljudskim pravima te je neophodno da uoče povezanost ovih oblasti.

Nastavnik/ca prikazuje video u prilogu o ljudskim pravima / deo razlika između prava i želja.

Nastavnik/ca naglašava da svako od nas u svakodnevnom životu uživa ljudska prava. U mnogobrojnim situacijama neko naše ljudsko pravo može biti ugroženo ili povređeno. S druge strane, to je

tema o kojoj se u novije vreme mnogo govori, što je dodatni razlog da proverimo šta mi (učenici u konkretnom odeljenju) pod ljudskim pravima podrazumevamo. Zatim nastavnik/ca učenicima podeli Listu ljudskih prava (Prilog br. 1).

Glavni deo:

(Okvirno vreme planirano za obradu: 25 minuta)

Očekivani ishodi rada: argumentovan razgovor na temu ljudskih prava

Aktivnosti nastavnika i učenika:

Nastavnik/ca prikazuje video u prilogu o ljudskim pravima / deo uloga države u zaštiti ljudskih prava, kako su regulisana, kojim Zakonima i dokumentima.

Nastavnik/ca poziva sve učenike da učestvuju u razgovoru o ljudskim pravima i da kažu kako razumeju taj pojam na osnovu svog dosadašnjeg iskustva i na osnovu pogledanog inserta.

Pitanja koja bi trebalo da dobiju odgovor kroz diskusiju:

- Koja ljudska prava znamo?

(Učenici, redom, nabrajaju, nastavnik/ca beleži, dodajući i sam primere - pravo na život, pravo na slobodu misli i izražavanja... Ukoliko nabranje ide teško, nastavnik/ca se može poslužiti Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima tako što će čitati pojedine članove a zadatak za učenike je u tom slučaju da daju naziv pročitanim članu imenujući ga kao: Pravo na...)

- Zašto se ova prava zovu ljudska prava?

(Učenici odgovaraju pojedinačno, razgovor se prekida u trenutku kad se tema iscrpi u ponuđenim odgovorima.)

- Da li je država ta koja nam ova prava daruje?

(Nastavnik/ca zamoli učenike da obrazlože zašto su izabrali odgovor da ili ne objašnjavajući zašto je odgovor NE.)

- Koja je uloga države u odnosu na ljudska prava?

- Razmislite o rečenici: Naša prava su ograničena pravima drugih.

Po završetku diskusije važno je uočiti i istaći sledeće elemente određenja ljudskih prava:

- Ljudska prava su minimum zahteva koji možemo postaviti prema društvu i drugim ljudima samim tim što smo ljudi.
- Ljudska prava ne zavise od države (ona ih ne propisuje niti odobrava) već ih ljudsko biće ima samim tim što je ljudsko biće.
- Država je dužna da garantuje i štiti ljudska prava.
- Granice naših prava su omeđene pravima drugih.

Dobro je da ovi stavovi budu krupno zapisani i vidljivi tokom oba časa o ljudskim pravima.

Završni deo:

(Okvirno vreme planirano za obradu: 5 minuta)

Očekivani ishodi rada: da primene, da promisle i da osveste povezanosti ljudskih prava i ulozi obrazovanja u razvijanju kulture ljudskih prava.

Aktivnosti nastavnika i učenika:

- Učenici saznanja na ovom času treba da shvate kao praktično primenljiva i da ih koriste za istraživački rad.

Nastavnik/ca deli učenike u četiri grupe, naglašava da kroz ovu aktivnost dovode u vezu jednu situaciju iz života s ljudskim pravom jer je tema ljudskih prava svakodnevno prisutna u životu svakog od nas čak i kada to nije eksplicitno rečeno.

Zatim podeli učenike u četiri grupe i svakoj grupi daje po listu ljudskih prava (Prilog br.1).

Svaka grupa za sledeći čas priprema prezentaciju određenog prava uz instrukciju: Pročitati svoje pravo, objasniti što argumentovane zašto je ono važno, u kojim situacijama nam je ono ugroženo, koje grupacije ljudi, po njihovom mišljenju, imaju problema sa zaštitom tog prava.

U ovom delu aktivnosti nastavnik/ca zamoli učenike da na nivou grupa osmisle promociju svog prava koristeći, uslovno rečeno, umetničke forme izražavanja. Zadatak je da pošalju propagandnu poruku kojom bi to pravo promovisali. To mogu da učine kroz

tekst, pesmu, video spot, novinski članak, dramsku formu, plakat i sl. Svaka grupa priprema svoj nastup i izvodi ga pred drugima. Nastavnik/ca podstiče učenike da poruka bude marketinški što ubedljivija.

MATERIJAL ZA RAD:

Prilog br. 1

Ovo je lista ljudskih prava koja je sadržana u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, Međunarodnoj konvenciji o građanskim i političkim pravima, Međunarodnoj konvenciji o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i revidiranoj Evropskoj socijalnoj povelji.

1. Pravo na život.
2. Zabrana mučenja.
3. Zabrana ropstva.
4. Pravo na slobodu i sigurnost.
5. Pravo na pravično suđenje.
6. Pravo na efikasan pravni lek.
7. Zabrana diskriminacije; pravo na jednakost.
8. Pravo da se bude priznat kao ličnost; pravo na nacionalnost.
9. Pravo na privatnost i porodični život.
10. Pravo na brak.
11. Pravo na ličnu svojinu.
12. Pravo na slobodu kretanja.
13. Pravo na azil.
14. Sloboda misli, savesti i veroispovesti.
15. Sloboda izražavanja.
16. Sloboda okupljanja i udruživanja.
17. Pravo na hranu, piće i smeštaj.
18. Pravo na zdravstvenu zaštitu.
19. Pravo na obrazovanje.
20. Pravo na zaposlenje.
21. Pravo na odmor i slobodno vreme.
22. Pravo na socijalnu zaštitu.
23. Pravo na političko angažovanje.
24. Pravo učestvovanja u kulturnom životu.
25. Zabrana destrukcije ljudskih prava.
26. Pravo na društveni poredak koji prepoznaje ljudska prava.
27. Odgovornosti i obaveze pojedinca.

Drugi čas

CILJ:

Cilj ove radionice je upoznavanje učenika s pojedinim vrstama ljudskih prava.

ZADACI:

- upoznavanje sa sadržinom pojedinih prava
- promovisanje ljudskih prava

Materijal za rad:

- materijali za pripremu časova
 - samostalno urađena prezentacija učenika
-

OPIS AKTIVNOSTI:

Uvodni deo:

(Okvirno vreme planirano za obradu: 5 minuta)

Očekivani ishodi rada: da učenici kroz projektnu nastavu učestvuju u vršnjačkom istraživanju na temu ljudskih prava.

Nastavnik/ca obaveštava učenike da je ovaj čas nastavak prethodnog časa o ljudskim pravima i ukratko podseća na najvažnije elemente.

U nastavku aktivnosti učenici predstavljaju svoj rad u formi koju su izabrali/osmislili.

Glavni deo:

(Okvirno vreme planirano za obradu: 30 minuta)

Očekivani ishodi rada: argumentovan razgovor na temu ljudskih prava

Aktivnosti nastavnika i učenika:

Predstavnici grupa iznose/predstavljaju svoju formu istraživačkog rada

Završni deo:

(Okvirno vreme planirano za obradu: 5 minuta)

Nastavnik/ca u završnom delu aktivnosti naglašava da svako od ovih prava pripada korpusu građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih ili kulturnih prava. Bez obzira kojoj grupi pripada, svako od njih je za pojednca značajno i neophodno je da imamo aktivan odnos prema ljudskim pravima.

Zalaganje za poštovanje ljudskih prava i borba za njihovo ostvarivanje ma kojoj od ovih grupa pripadala može se ostvariti kroz različite vidove samoorganizovanja i kroz građanske inicijative. O tome kako se kroz građanske inicijative štite ljudska prava govore radionice koje neposredno slede.

Vrednovanje postignuća učenika:

Nastavnik/ca prati rad učenika, misaonu aktivnost i angažovanje učenika tokom celog časa, kao i rad učenika tokom projektnog zadatka.

Za više materijala za pripremu časova i korisnih informacija o predmetu građansko vaspitanje posetite platformu Građanskog vaspitanja na <https://rc.gradjanske.org/gradjansko-vaspitanje/>.

